

Vsak rodoljub naj stori vsaj nekaj, da bode list zopet zagotovljen. Imamo pa še nekaj iztisov, tako da novim naročnikom lahko z vsemi številkami l. t. vstrežemo. Bog!

Vredništvo in založništvo.

S v o b o d a.

Lepa beseda, a kaj si ljudje mislijo, kadar spregovore „svoboda!“ Ni je skoraj stvari, o kateri bi ljudje tako malo pojma imeli, kakor o svobodi, ni je misli, katero bi tako napačno razlagali. Govorili bomo le o moralni in dušeslovni svobodi; naše stališče pri tem je kerščansko. Razven tega stališča ni moč svobode razumevati, niti koga k svobodi odgojevati. Hegel o tem govori: „Celi deli sveta, Afrika in vzhod niso nikdar imeli te ideje; niti je sedaj nimajo; Gerki in Rimljani, Plato in Aristotelj je niso imeli, marveč so vedili, da je človek v svobodi rojen, ali da svoboden postane po značajnosti, po modroslovnih naukih.“ Še le kerščanstvo je prineslo to idejo na svet; sleheren človek je neskončne cene, ker ga Bog ljubi in je namenjen, da duha Božjega sprejme, kateri potem v njem prebiva, tedaj človek je namenjen za najvišjo svobodo. — Kaj je tedaj svoboda? Sploh rečeno je svoboda v tem, da se človek sam od sebe odločuje v delovanje. Ako se ta samoodsebna odločba razteza na vse duševno življenje, imenujemo jo dušeslovno (psihologiško), ako pa človek neodvisno in samostojno voli med dobrim in hudim, je to npravstvena (moralna) samoodločba ali prostost. Svoboda je tudi v tem, da duh oblada samega sebe, da odloči smoter in delovanje in gospoduje svojim močem. — A ta zmožnost je le podlaga ali potrební pogoj k svobodi, ki je tudi pri otroku. Toda, dokler se otrok tega ne zaveda, se ne more pri njem govoriti, da je njegova volja notranje svobodna. Kedar se pa o tem zave, potem pa tudi ve, da je njegov duh neodvisen in samostalen, in da se more sam iz sebe odločevati, tedaj da je prost. Svoboda se dalje s tem označuje, da se človek zave o svoji svobodi. Tedaj je svoboda zavest o samosvoji odločbi pri človeku. Poglejmo si pa tudi svobodo, kakšna je, kedar je dopolnjena ali doveršena. Vsaka zmožnost, tedaj tudi ta, se hoče gibati, razvijati, doveršiti ali dozoreti. Svoboda pa je v tem, da se človek hoče znebiti zlega, ako to pozitivno izrečemo, svoboda se hoče zediniti z božjo voljo, in to je potem kerščanska svoboda. V pravem pomenu besede volitev taka ni več prosta, ker zahteva in želi le eno samo stvar, — resnico in pravico. „Resnica jih je prevzela, in, kakor Kristus pravi, osvobodila.“ Duh je najdel samega sebe in je postal gospodar samemu sebi. Iz tega se vidi,

da je napredek v svobodi mogoč, dokler da svoboda pride do takega položaja dopolnjenja. Da je taka svoboda realna, je človeškemu duhu tako gotovo, kakor lastno bitje, ali tako gotovo, kakor se o Bogu zaveda. Kar je pa pri njem (človeku), to bolj veruje od tistega, kar mu učenost pove. Duh pa spoznava, da mu je zavednost prirojena, tedaj podeljena. Svoboda, kot taka se naslanja na tega, ki jo je podelil. On, ki ni navezan na nikoga, zamore podeliti pravo svobodo, on nam je porok za svobodo, katere se zavedamo. Svoboda pri človeku zavisi od Boga, a to je ne vtlesnuje, niti je ne omeja, marveč prav ta zavisnost je nji prava podlaga, poročstvo in nevsahljivi vir. Duh brez svobode bi nehal biti istinito bitje. Kajti dokler njegovo delovanje ni tako, da bi se ga človek zavedal, se ne more imenovati duševno. Tedaj se začenja duševno življenje s človekom, ki je svoboden. S takim delovanjem začenja se pa tudi osebnost, in tako je svoboda tudi živelj osebnosti. Druga brez druge se ne da misliti. Ko bi človek ne bil svoboden, bi se tudi ne moglo reči, da ima vest, in da ga postava veže. Ako odpravimo svobodo, tako je dobro in hudobno le prazna beseda. A, kakor berž je človek zmožen, da se zaveda, zbuja se tudi zavest, da dobro in hudo voli in učinja po svoji volji. — Ako pa iščemo za svobodo dokazov v svetem pismu, spoznamo, da je s temi ravno tako, ko bi iskali dokazov, da je Bog. Sveto pismo ne dokazuje tega, kar že človek sam o sebi čuti. Ker govori, čemu je človek, ker mu naklada dolžnosti, zgodi se le za to, ker je človek zmožen odločiti samega sebe za prosto volitev. Ko bi pri njem bila le postava sile, no, potem ga ni treba opominjati, niti ukazovati mu, a tudi se ne more govoriti od pokorščine ali nepokorščine, od zadolženja in kazni. Ako pa razodenje govori od greha, zadolženja in rešenja, potem je dokazano, da ima človeka za svobodnega. Ker greh ni kaj prvotnega, kakor je svoboda, tako tedaj tudi svobode ne more odpraviti, ker sploh duševne moči ne more odpraviti. — Drugo važno vprašanje pa je, kako se strinjate milost in svoboda? Ako nam je milost taka, da vodi svobodo pri človeku do doveršenja (do popolne svobode v Bogu), je odgovor precej tu. Drugače pa tudi to ni! Milost ne stvarja še le svobode, marveč jo pozivlja in pokrepča. Milost je kaj, kar je najbolj svobodnega, ako se tedaj zveže s človekovo svobodo, zvezala se je svoboda s svobodo, in kakor človeška svoboda, milosti ne more uničiti, isto tako tudi milost svobode ne. Ako peljem slabega, ne presiljujem njegove moči, ampak mu le pomagam, da si sam pomaga, kolikor hoče. (Dalje prih.)